

**Tweehonderd jaar terug in de tijd:
Georgios Karaiskakis, 1780 – 1827:
Held uit de Griekse vrijheidsoorlog.**
– door Ruud Verberne.

Hij is een van de Griekse helden uit de Griekse Vrijheidsoorlog die in onze Hermes nog niet besproken werd. En daar is, zoals hierna zal blijken, een goede reden voor. Eerst even voorstellen dus: Georgios Karaiskakis, geboren als *Georgios Karaiskos*, is de onwettige zoon van *Dimitris Iskos of Karaiskos*, de Armatolos (Αρματολός) van het district Valtos, en *Zoe Dimiski*, uit Arta, een non, en niet van de plaatselijke kloosterabt. Zijn bijnaam luidt dan ook: “Zoon van de non”.

Hij beschouwt die als een soort geuzennaam. En hij lijkt daar graag mee te pronken naar anderen in zijn gezelschap, waarbij hij aan degenen die hem niet kennen een ongemakkelijk gevoel bezorgt. Alsof hij zich erop wil laten voorstaan, dat hij niet alleen figuurlijk, maar ook letterlijk een bastaard is.

Een ‘armatolos’ is overigens een lokale christelijke gewapende gendarmerie, die de Ottomaanse autoriteiten in deze tijd plegen aan te stellen om de orde in vooral die regio’s te handhaven, die voor hen moeilijk te besturen zijn, met name in gebieden waar plunderingen en geweld veelvuldig voorkomen. Het een staat in een logisch verband met het andere.

Afb. rechts: een Armatolos, schilderij van Carl Haag (1820-1915).

Georgios wordt op 23 januari 1780 (of 1782) geboren. En die heuglijke gebeurtenis vindt plaats ofwel in een grot bij Mavrommati in de regio Karditsa, het tegenwoordige Agrafa (Epirus), ofwel in het klooster nabij het dorpje Skoulikaria, dat dicht bij Arta ligt. U begrijpt het al: zowel over het exacte geboortjaar als over de plaats waar hij wordt geboren zijn de bronnen verdeeld.

De kleine Georgios heeft een beroerde jeugd. Hij krijgt als klein kind al tuberculose. Vader is doorlopend op pad en moeder heeft zich bezig te houden met meer kerkelijke bezigheden dan het opvoeden van een zoon. Beide zijn ouders zijn dus niet in staat om voor hem te zorgen, hem op te voeden of bij te sturen. Kortom, hij groeit op voor galg en rad aan de zelfkant van de maatschappij, onder kommervolle omstandigheden. Hij valt op door zijn zeer aparte karakter en een sterke eigen wil. Een weinig fraaie eigenschap van hem is, dat hij zich aan de lopende band bedient van schuine taal en ook het meest stuitende grove taalgebruik bepaald niet schuwt. Sterker nog: zijn gehele taalgebruik is er mee doorspekt. Met zijn opmerkelijke grofgebektheid, die ook wel gepaard gaat met een tic, stoot hij anderen doorlopend voor het hoofd en beledigt hij ze. Mensen vinden hem ook onbehouden en ‘vreemd’.

Hij is een eenzaat en een lefgozer, want hij is ook nogal driest in zijn optreden. Daarbij is hij trots op de minachting waarmee mensen in zijn omgeving hem bejegenen als ze hem uitschelden voor zigeuner en als een ziekelijke klootzak. Al dat soort benamingen omarmt hij als geuzennamen. Hij houdt van vechten en vloekt als een ketter. Een trekje dat hij heeft overgekrepen van zijn moeder. Die staat namelijk ook bekend om haar vrijmoedigheid en haar ongewone taalgebruik.

Georgios probeert zich al op zeer jonge leeftijd te ontworstelen aan zijn armzalige leven en kiest voor het vrijbuiterschap: Hij wordt klef¹. Hij treedt in dienst van Katsantonis, een legendarische lokale roverkapitein, afkomstig uit het dorp Marathos, Agrafa. En daarmee plaatst hij zich helemaal aan de andere kant van de samenleving.

¹ Vrijbuiters en/of bandieten die buiten de wet leefden, de bergen ingevlucht voor het gezag van die tijd, de Ottomaanse bezetter.

Als klef leeft hij zich uit en gaat hij zich flink te buiten. Maar in alles wat hij aanpakt en doet blinkt hij ook uit in behendigheid, sluwheid, dapperheid en roekeloosheid.

Hij maakt naam en klimt snel op door de rangen. Uiteindelijk wordt hij al erg jong een *protopalikaro*, een luitenant. Als oprechte vrijbuiters leeft hij zich graag uit in allerlei doldrieste acties totdat hij op 15-jarige leeftijd wordt verrast en gevangengenomen door de troepen van Ali Pasha, de heerser van Ioannina. Die laat hem bij aankomst aan zijn hof in Ioannina opsluiten, maar hij laat hem onder zijn toezicht wel Albanees leren en enig ander onderwijs volgen. Ali Pasha blijkt namelijk onder de indruk van Georgios' moed en intelligentie, en voelt diens waarde als strijder goed aan. Hij ontslaat hem al snel vrij uit de gevangenis en plaatst hem dan onder de hoede van zijn persoonlijke lijfwachten, in de verwachting dat die hem wel wat zullen bijkneeden in zijn gedrag.

Afb. rechts: de jeugdige Georgios Karaiskakis als lid van de lijfwacht van Ali Pasha.

Georgios dient vervolgens enige jaren als lid van de lijfwacht van Ali Pasha, en hij maakt aan diens hof -gearrangeerd- kennis met zijn toekomstige vrouw Golfo. Want enige opvoeding blijkt aan hem niet meer besteed en aan het hof begint men zijn ruwe en beledigende taalgebruik onderhand aardig beu te worden. Men hoopt, door bij hem interesse te wekken voor Engolpia Skylodimou, die voor hem als Golfo door het leven gaat, dat zijn onbeheerste grove toespelingen en beledigende uitingen door een huwelijk zullen afnemen. Karaiskakis trouwt met haar. En ze krijgen uiteindelijk drie kinderen: twee dochters, Penelopi en Eleni, en een zoon, Spyridon. Maar: ook bij zijn vrouw Golfo blijft zijn taalgebruik brutaal en onbeschoft. En uiteindelijk toont hij ook niet meer respect voor haar dan voor iemand anders....

Georgios voelt de weerstand om hem heen groeien en kiest vervolgens voor zichzelf. Hij gaat op pad om een lang gekoesterde ambitie na te jagen: de verovering van het gebied Agrafa. Dat wordt op dat moment gecontroleerd door de armatoli familie van Ioannis Boukouvalas. Karaiskakis verzamelt een aantal kompanen uit Valtos en nog wat vechtlustige aanhangers uit andere gebieden. Hij wordt terzijde gestaan door Ioannis Rangos, een andere armatolos. Die twee kunnen het goed met elkaar vinden. Met deze manschappen en met list weet hij Agrafa over te nemen.

Georgios wordt door de plaatselijke kapiteins erkend als de nieuwe hoogste armatolos van de regio. En dat doen ook de Ottomaanse autoriteiten, die op dat moment hun handen vol hebben aan het onderdrukken van de Griekse opstanden in de Morea (Peloponnesos). Hij wordt ook als hoofd van de armatoli van Agrafa na de nederlaag van Ali Pasha in 1822 door de Ottomanen tegen de Grieken ingezet als vechter voor de Ottomaanse zaak. Boeven vang je immers met boeven.

Hij weet zich in dit roerige speelveld buitengewoon goed te handhaven en te overleven, en trekt lang groot profijt van verschillende wapenstilstanden, waarbij hij telkens zoveel mogelijk van twee walletjes probeert te eten.

Dat weerspiegelt zich ook in de gewapende conflicten die hij beurtelings aangaat, nu eens met de Grieken en dan weer met de Ottomanen, die hem beide daarvoor uiteindelijk als verrader zullen brandmerken. Deze periode valt in het vroege stadium van de Griekse vrijheidsoorlog.

Bij het uitbreken van de revolutie in 1821 vertrekt zijn vrouw Golfo naar Kalamos. Later vestigt zij zich op Ithaka, een van de Ionische eilanden, terwijl Georgios voortdurend ergens in een oorlogsstrijd is verwickeld en/of wordt vervolgd.

In Komboti, 14 km ten zuidoosten van Arta, tijdens een van de eerste veldslagen in juli in de Griekse Onafhankelijkheidsoorlog waaraan Karaiskakis deelneemt, daagt hij zijn vijand Pliasa Ismael Pasha uit. En zie - hij wordt daarbij prompt beschoten. Daarbij wordt hij geraakt ter hoogte van zijn geslachtsdelen. Zoals de toenmalige bron het uitdrukt, "in beide dijen en in een meer "uitspringend" deel van zijn lichaam." Dat bezorgt hem veel pijn en hij houdt er zijn verdere leven aanhoudend ongemak aan over.

Zo komt er korte tijd later een nieuwe arts naar zijn kamp. Karaiskakis besluit hem uit te proberen. Hij is op dat moment bedlegerig als gevolg van tbc, die bij hem regelmatig opspeelt, en de arts wil zijn pols meten. Karaiskakis heeft een van zijn mannen onder zijn bed verstopt, en in plaats van de zijne geeft hij de dokter de pols van de soldaat. Die neemt diens pols op en zegt: "Generaal, uw kracht neemt af." Karaiskakis gooit daarop het beddengoed opzij, laat de hand van de soldaat zien, en zegt: "Mijn jonheer hangt naar beneden, verdomme, niet mijn kracht!" Een voor deze man typerend optreden. En zodra Georgios weer enigszins aan de beterende hand raakt, vertrekt de arts weer snel.

Het Ithaka van Homerus

Als hij zijn vrouw eens op Ithaka met enkele van zijn soldaten bezoekt, is zij in het gezelschap van een Turks meisje dat hij eerder heeft gered van het bloedbad van Tripolitsa op de Peloponnesos. Hij stuurt haar door naar een van zijn mannen, Zafiris.

Wanneer Golfo erachter komt dat Zafiris (blijkbaar) zich als dekhengst heeft gedragen op haar vrouwelijke bediende

(dat schreef Dimitrios Ainian in ieder geval), protesteert ze hevig en hamert ze woedend met haar beide vuisten op zijn borst. Karaiskakis weert haar lachend af en zegt tot haar, om haar gerust te stellen is: 'Oh, maak je geen zorgen, verdomme, mijn jonheer heeft ook genoeg voor jou. Word nou maar niet boos op me.'

Het is de periode die Karaiskakis zelf achteraf aanduidt als de zwartste periode uit zijn leven. Maar hij onttrekt zich daaraan als hij begin 1823 het Ottomaanse leger van de Albanese Omar Vryonis (afb. links) aanvalt dat op terugtocht is van de mislukte belegering van Mesolonghi. Daarbij hakt Karaiskakis met zijn troepen een uit 3.000 manschappen bestaand Ottomaans detachement in de pan, dat probeert het Agrafta gebied over te steken bij de pas van Agios Vlasios.

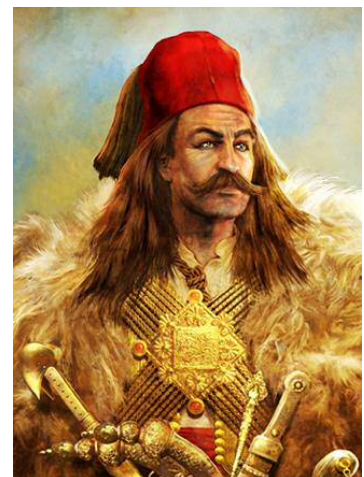
Karaiskakis realiseert zich, dat hij daarmee zijn privileges en de gunst van Ali Pasha definitief heeft verspeeld. Hij vlucht de bergen in en hervat zijn leven als kleft. Hij omringt er zich met

persoonlijk gekozen manschappen en vormt zo zijn eigen eenheid en belandt uiteindelijk in Vonitsa.

Wanneer zijn gezondheid alsmaar niet verbetert, trekt Karaiskakis zich terug op Ithaka. Hij wil er de plaatselijke artsen raadplegen.

Daar zwaaien in die periode de Britten de scepter.

Zijn manschappen, allen Soulioten², zendt hij door naar Marcos Botsaris (afbeelding rechts, van Christos Giannopoulos, *Karakotsoglou publications*). Tijdens zijn afwezigheid neemt Ioannis Rangos het commando van Karaiskakis over diens manschappen over. Samen met Botsaris vechten ze in de nacht van

² De Soulioten waren een oorlogszuchtige gemeenschap die de bergen rond Souli in het zuiden van het oude Epirus bewoonden.

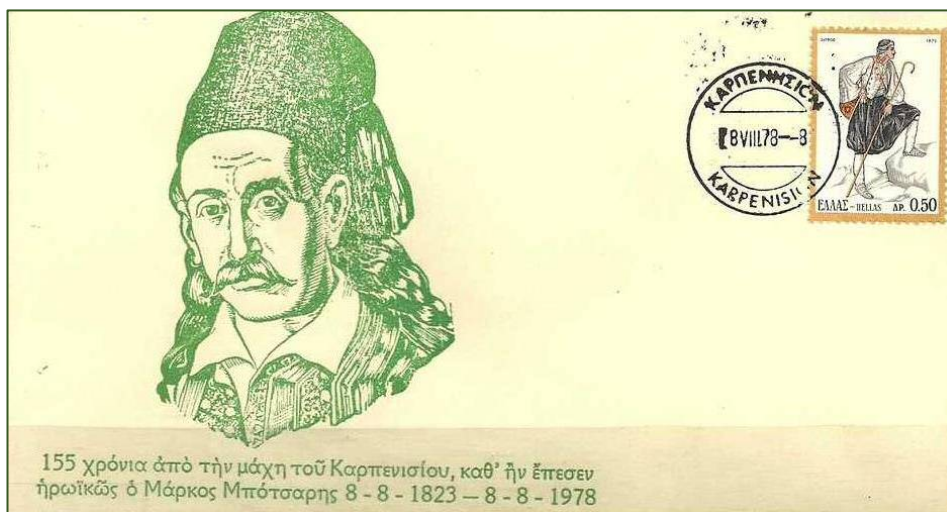
21 augustus in de Slag bij Karpenision. Ze weten met zo'n 350 Soulioten enkele duizenden Ottomanen te verslaan, maar helaas sneuvelt Botsaris zelf.

Herdenkingspenningen van Markos Botsaris, in zilver van 1823 en een van 1895 (voor-en achterzijde).
Bron: Heritage Auctions

De dood van Markos Botsaris (2^e van rechts, onderste rij) door Filippo Marsigli (1790-1863)..

Herdenkingscouvert van de Slag bij Karpenision, in 1978 155 jaar geleden.

Karaiskakis is bedroefd over het overlijden van zijn wapenbroeder.

Wanneer hij een eind is hersteld, en weer vooruit kan, keert Karaiskakis terug en neemt hij het commando weer over.

Dankzij de hoeveelheid overwinningen die Karaiskakis vaak met list weet te behalen groeit zijn reputatie als held vanaf het midden tot in late stadia van de Griekse vrijheidsoorlog. Hij heeft eerst helpen voorkomen dat een dreigende tweede belegering van Mesolonghi in 1823 kon worden doorgezet en verder maakt hij graag regelmatig ruzie met andere aanvoerders van de Griekse opstand.

Zo valt Georgios Karaiskakis in 1825 uit tegen admiraal Georgios Kountouriotis van Hydra vanwege zijn verlies tegen de Ottomanen in Kremmydi: "Oh, Kountouriotis, ik bleef maar over je horen en moest aan je hoofd denken dat volgens anderen boordevol hersens zou zitten. Maar jij hebt niet zoveel hersens als ik zaad in mijn ballen heb." Hij

heeft dus echt een enorm onbetamelijk grove mond.

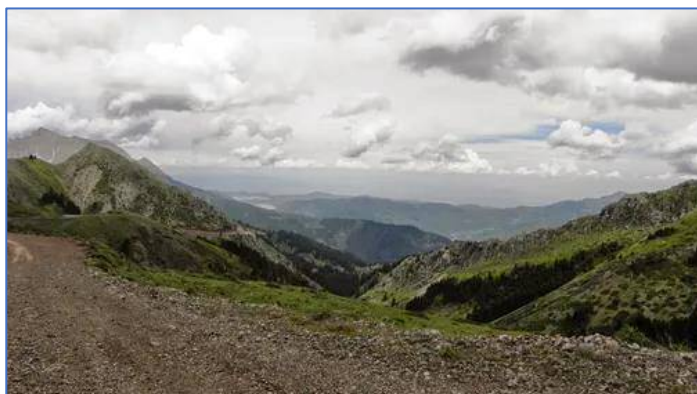
Karaiskakis doet dit alles opzettelijk, en dat geeft hij ook toe. Basil Boudouris confronteert hem daarmee in juni 1826, als hij wordt benoemd tot generaal en belast met het hooghouden van de revolutie in Centraal-Griekenland:

Boudouris: *Je hebt tot nu toe je plicht jegens het moederland niet vervuld zoals je had moeten doen, Karaiskakis. Moge God u de wijsheid geven om dit vanaf nu te doen.*

Karaiskakis: *Ik kan dat niet ontkennen. Als ik dat wil, word ik een engel. Als ik wil, word ik een duivel. Ik streef ernaar om vanaf nu een engel te zijn.*

Is dat stoere taal? Welnee. Dat is te simpel, dat past te mooi in de patriottische, heroïsche verhalen. Het is veel meer het wisselen van een engel in een duivel, als hij dat wil. Daar heeft hij gelijk in en dat past bij hem.

Het vulgaire woord lul of pik (in dit artikel overwegend als 'jongeheer' aangeduid) neemt hij dagelijks talloze malen in de mond. Er is zelfs een periode dat hij het regelmatig om de andere zin gebruikt die hij uitspreekt. Dat is een gebruik dat wel vaker voorkomt in een ruwe mannelijke omgeving, maar mogelijk is er nog een andere reden: door die woorden alsmaar te blijven herhalen, zo suggereert een van de bronnen, zou hij in zekere zin ook naar zijn seksuele handicap verwijzen, waaronder hij naast zijn tuberculoselijden de rest van zijn leven ook gebukt blijft gaan.

Het wondermooie Agrafa

Als Karaiskakis later verneemt dat zijn vrouw hem heeft bedrogen, besluit hij van haar te scheiden. Hij huwt daarop de mooie dochter van de landeigenaar van Agrafa, Tsolakoglou. Van diens landgoed heeft hij zich eerder als kleft meester gemaakt.

Maar wispelturig als hij is, verliest hij al snel weer zijn interesse in zijn nieuwe vrouw en, nadat hij haar woest voor de voeten van zijn soldaten heeft neergegoid, roept hij uit: "*wie haar het eerst pakt, mag haar voor zichzelf houden!*"

Bijzonder is dat Karaiskakis constant blijft in de hevigheid en omvang van zijn beledigingen en de hoeveelheid grove taal. En hij past zich ook geheel niet aan, hij spuit verbaal wat hij wil, ongeacht het publiek en zonder enig aanzien des persoons of rang of stand.

Onder zijn kameraden heeft hij nog minder reden om grenzen te stellen aan zijn uitingen. Talloze keren discussieert hij ook met hen, en daarbij komt nog een andere eigenschap die kenmerkend is voor zijn persoon voor de dag: 's mans intense prikkelbaarheid.

Tijdens zijn beroemde campagne in Centraal-Griekenland om de aanvoerlijnen van Mehmet Pasha aan het front van Attica af te snijden, en zijn grote successen tegen de Turken bij Distomo en Arachova, op de helling van de Parnassus, voert hij menigmaal verhitte discussies met de leiders van de onverschrokken Soulioten die hem volgen, zoals Giorgos Tzavellas, Lambros Veikos en met kapitein Andritsos Safakas, die zijn leiderschap betwist. Helaas zijn de opmerkingen van Karaiskakis uit die sessies niet opgetekend, hoewel hij erom bekend staat dat hij roekeloos tekeergaat met zijn woorden, vooral in het bijzijn van de Soulioten, die hij aan het begin van de revolutie openlijk voor "verraders", "dieven" en "varkens" uitmaakt (uit een brief aan Kitsos Tzavellas, van 20 april 1823). Daar maak je niet bepaald vrienden mee. Integendeel, je trapt mensen tot op het diepst van hun ziel.

Van hun aanvoerder Dimitris Kontogiannis zegt hij tegen Notis Botsaris: "als ik een vrouw was, zou ik geen genoeg nemen met 80 duizend keer per uur". Giannis Gouras noemt hij een "waardeloze Vlach". Giannakis Ragos, zijn constante rivaal in het leger van Agrafa en een vertrouweling van Mavrokordatos, noemt hij "ezel Ragos". Aan soldaten en commandanten die zich voor een handvol geld telkens weer aan de andere partij verhuren, geeft hij het denigrerende epitheton "hebzuchtig" mee. Ja, je leest goed wie het zegt.

Zakenbrief van Athene, 3 mei 1930, gefrankeerd met 4 Dr uit de heldenserie van 1930. Dat is dan het brief-tarief voor een brief naar het buitenland. De frankering bestaat uit een paar van 1 Dr 50 van Georgios Karaiskakis, en een paar van de 50 Lepta met Athanassios Nikolaos Massavetas, bijgenaamd Diakos, de Diaken, die net als Karaiskakis ook een tijd als huurling in het leger van Ali Pasha diende. Voorafgaand aan de onafhankelijkheidsoorlog had Diakos ook zijn eigen eenheid van kleften gevormd en ook hij sloot zich aan bij de Filiki Eteria, het geheime genootschap dat in 1814 in Odessa was opgericht en zich tot doel had gesteld de Ottomaanse heerschappij over Griekenland omver te werpen en een onafhankelijke Griekse staat te vestigen.

Hij uit zich ongeremd obscene tegenover alle 'politici' van de revolutie, die hij op één hoop gooit met de 'Kalamarades' (schrijvers en literatoren). Hij beschouwt ze als volkomen nutteloos en zelfs schadelijk

voor Griekenland. Hij heeft ook een absolute afkeer van elke vorm van machtsstructuur en bestuur. En die afkeer wordt nog erger als hij iemands capaciteiten in twijfel trekt.

In het vierde jaar van de vrijheidsoorlog, waarin de revolutionairen een ongekeende passiviteit aan de dag leggen, ofschoon ze voor hun levens moeten vrezen vanwege Ibrahim Pasha, die op hen jaagt en ze vervolgt, verneemt Karaiskakis over de incompetentie van militaire leiders als admiraal Kyriakos Skourtis van Hydra, die een aantal pijnlijke nederlagen moest verduren, onder het verlies van veel manschappen, materiaal en schepen. Dat irriteert hem buitengewoon.

De onhoudbare corruptie van het cluster politici in Nauplion doet hem letterlijk ontploffen van woede daarover. En hij beledigt daarop regelrecht de premier.

Nikolaos Kasomoulis, deelnemer aan een van de belangrijkste bronnen in de vastlegging van gebeurtenissen tijdens de Griekse Vrijheidsoorlog, tekende hierover het volgende op: *"Ik heb de zwerver Mavrokordatos geneukt toen hij naar Niokastron kwam; hem en Koundouriotis, die hem belangrijk heeft gemaakt. Ik verzeker je, Kasomoulis, dat de president huilde toen ik wegging. Maar omdat hij die duivel bij hem in de buurt had, zei ik tegen hem: "Ik blijf niet" - en ik ging weg. Hij gaf me verdorie de soldij voor de jongens niet. Ik neukte hem en zijn muts, en kwam naar hier. Ik woon niet in deze natie om geregeerd te worden door een zwerver"*.

De zwerver uit bovenstaand fragment blijkt dus Alexandros Mavrokordatos te zijn. Karaiskakis walgt van hem en alleen al het noemen of horen van diens naam maakt hem woedend. Hij noemt hem gek-scherend "vierogig", omdat hij een bril droeg. Hij deelt deze 'opvattingen' vervolgens ook met de leiders van het westelijke vasteland (die hij "broeders" noemt), althans in de tussenpozen waarin ze onderling even geen ruzie maken.

Kasomoulis heeft notities gemaakt van een gesprek dat eindigt in een van Karaiskakis' gebruikelijke uitbarstingen tegen Alexandros Mavrokordatos, die hij beschuldigt in het bijzijn van zijn volgelingen:

Karaiskakis: *"Kapiteins, u voert campagne; maar vraag je niet waar je campagne moet voeren?"*
Kapiteins: *"We weten het niet, we gaan waar de regering ons naartoe stuurt"*.

Karaiskakis: *"Welke regering, kapitein Noti (=Notis Botsaris)? De zwerver, die met vier ogen? Wie heeft van hem een regering gemaakt? Ik en de rest kennen hem niet!"*

Of hebben ze tien dwazen verzameld die voor zijn benoeming tot premier hebben getekend, uit eigenbelang? Dit zijn degenen die het ondertekenden: eerst jij, omdat je alleen maar plezier wilt hebben met je trompet, dan Skaltsas, die niets anders is dan een dwaas, en Makris, de langhals, die alleen maar met zijn hoofd weet te schudden, en Georgios Tziogas, die niet weet wat hij doet, en mijn broeder Stornaris, de leugenaar? Mijn jongeheer heeft het in elk geval niet ondertekend. En jouw campagne! Je voert campagne voor Arta. Ga en ik zal je geweer dragen. Ik heb je duivelse hoorns eraf geneukt, en ik zal ze er weer afneuken!"

Zijn frontale aanvaringen met de vertegenwoordigers van recht en orde en politieke legitimiteit vinden aan de lopende band plaats en kosten hem bijna meer dan zijn militaire aanstelling en het verlies van het bevel over de Agra-fvloot.

In zijn beroemde proces in Mesolonghi op 1 april 1824 -waarover later meer- wordt hij dankzij de "zi-geuner" veroordeeld voor al zijn slechte gewoonten, en natuurlijk voor zijn manier van praten die voor hen niet te verteren was. Daarbij wordt nog afgezien van zijn "laatste verraad": hij wordt er van beticht vrede te hebben gesloten met Omer Vryonis!

Degenen die op die dag in de kerkelijke rechtbank van Panagia in Aetoliko zijn, hebben het geluk een grappig verhaal te mogen aanhoren tussen de beschuldigde Karaiskakis en een rechter, de bejaarde Galanis Megapanou:

Karaiskakis: *"Als je mijn woorden serieus neemt, zal ik niet ontsnappen, ook al had ik honderd levens"*.

Galanis Megapanou: *"We weten dat je verschillende dingen blijft zeggen, maar waarom zeg je ze?"*

Karaiskakis: *"Ik heb een slechte gewoonte, mijnheer Panos".*

Megapanou: *"Eh, welke slechte gewoonte heb je als vijftiger?"*

Karaiskakis: *"Ik kan het niet laten, meneer Panos. Je bent zelf ook al tachtig jaar oud, maar je geeft de slechte gewoonte van neuken ook niet op - en je luistert niet naar mij".*

Op dat moment barst het hele publiek en de jury in lachen uit en wordt het proces stopgezet vanwege de onophoudelijke lachsalvo's die alsmaar blijven uitbarsten. Karaiskakis wint het publiek voor zich met zijn grappen en directheid. Uiteindelijk wordt hij weggestuurd met opmerkingen van de inwoners van Mesolonghi, die tegen elkaar zeggen dat "er nog nooit zo iemand met zo'n grote lul is geweest!".

Karaiskakis, doortrapte bandiet, manipulator en volledig onverschrokken en eenzame krijger, is een man die alleen waarde hecht aan mondelinge afspraken en mannelijke eer. In de jaren van verraad, oneerlijkheid en instabiel gedrag lijkt de erecode het enige solide referentiepunt voor deze Armatolos, die na zijn overgang naar de Griekse zaak voortdurend op zoek gaat naar bondgenoten en vrienden. Hij had een bijzondere band met Kitsos Tzavellas, aan wie hij zelfs zijn dochter tot vrouw had gegeven. Maar wanneer die verliefd wordt op een vrouw uit Mesolonghi, breekt Tzavallas zijn verbond met hem en daarmee ook de verbintenis tussen de beide families. Zijn prestige keldert daarmee in de ogen van Karaiskakis tot op de bodem. Dus wanneer Tzavellas hem dan weer eens een brief stuurt waarin hij om zijn hulp vraagt, verzegeld met het kruisteken, antwoordt Karaiskakis op zijn rauwe, traditionele manier, zonder enige terughoudendheid. Hij aarzelt geen moment om de antwoordbrief te vullen met zijn bekende taalgebruik.

Hoewel Karaiskakis' houding ten opzichte van de revolutie in veel opzichten als vreemd kan worden omschreven, maakt de Turkse overheersing hem ziek. Als oude kleft en gewelddadige dief is hij in staat extreem gewelddadig te worden tegen de Turken, aangezien hij van jongs af aan deel uitmaakte van de bende van Katsantonis en ze "Joden" noemde. De piramide van hoofden na de slag bij Arachova (november 1826), en de kettingen met oren die hij naar Mesolonghi stuurt om de belegerden daar een hart onder de riem te steken en ze aan te moedigen, zijn het bewijs van een meedogenloze vernietigingsoorlog - zoals die in feite gedurende de gehele revolutie gold.

Telkens wanneer Karaiskakis besluit openlijk tegen de Turken te vechten, kan hij zich niet inhouden en blijft dan doorlopend vloeken.

Tot 1824 veroorzaken zijn gezondheidsachteruitgang en 's mans voortdurende botsingen en conflicten met de uitvoerende macht, de familie Mavrokordatos, de familie Zaimis, de Soulioten, Giannikis Ragos en de elite van Mesolonghi, en vele anderen een geleidelijk steeds verder oplopende spanning bij hem. Uiteindelijk leidt het zelfs tot een dagelijks terugkerende bijna onafgebroken stroom vloeken.

In 1823-1824, als de revolutionaire regering in Mesolonghi zich openlijk tegen hem verzet en de andere kapiteins van het westelijke vasteland hem als een verrader willen vervolgen, antwoordt hij schriftelijk op het verzoeningsvoorstel van Nikolaos Stournaris (de latere leider van de Mesolongiers, die tijdens de Exodus van Mesolonghi in 1824 werd gedood, *afb. links*).

De opvallendste citaten hieruit zijn:

"Dappere broer Kapitein Nikola, ik heb gezien wat je me schrijft. Mijn jongeheer heeft ook tubeikia, hij heeft ook trompetten. Welke van de twee ik ook wil, ik zal ze gebruiken".

'Tubeikia' zijn Turkse hoorns van de cavalerie, in tegenstelling tot de trompetten die de Grieken in deze periode (en de Evzones misschien vandaag de dag nog wel) gebruiken.

Iedere keer dat Karaiskakis voorstellen voor vrede of samenwerking accepteert – of het nu van Ottomanen is of van de Grieken – antwoordt hij dat hij het zijn "jongeheer" zal vragen en dienovereenkomstig zal antwoorden.....

Het kamp van Georgios Karaiskakis in Kastella, door Theodoros Vryzakis (1855).

Karaiskakis had ook zijn fidele kanten. Hij is de Griekse revolutionair die in 1824 overliep van het Hof van Ali Pasha naar de vrije Grieken en zich met zijn eigen eenheid achter de vrije Griekse zaak schaart.

Maar hij blijft altijd afstand houden, zowel van zijn oude collega's als van zijn nieuwe.

Hij is het ook, die na het afbreken van het

eerste beleg van Mesolonghi met zijn troepen het zich terugtrekkende leger van Omer Vryonis attaqueert en het na een felle strijd dwingt, zich terug te trekken naar Agrinion. Hij verkrijgt daarop de rang van generaal.

Daarna trekt hij zich vanwege gezondheidsproblemen terug op Ithaka, waar hij ook weer zijn vrouw Golfo opzoekt.

Vanwege zijn regelmatig opspelende tuberculose en ander ongemak (mogelijk ook toevallen?) was Karaiskakis fysiek niet in staat om in 1826 de bevolking van Mesolonghi te hulp te komen bij hun uittocht na de tweede belegering.

Hij is de man, die gedreven door zijn eerezucht en in zijn streven om de leiding te krijgen over de bergachtige regio tussen Arta en Agrinion -het tegenwoordige Agrafa- naar de Mesolonghi komt. Na een eerste ontmoeting met Mavrokordatos wordt hij onmiddellijk door hem gedwarsboomd. Die is niet gediend van zijn ongelikte botte opstelling en gevloek en wil zijn eigen kandidaat Ioannis Ragos promoten. En hij zet Georgios op een lelijke manier aan de kant.

Om hem uit de weg te krijgen bedenkt hij een valse beschuldiging. Namelijk, dat Georgios erop uit zou zijn, Mesolonghi en het omliggende gebied toe te spelen aan Omer Vryonis. En dat hij dus een verrader is.

Een door hem ingestelde en bemande onderzoekscommissie (de slager keurt zijn eigen vlees) vonnist Karaiskakis in 1824 als een verrader, zet hem weg als een vijand van het moederland, ontnemt hem zijn commando over zijn eenheid, stript hem vervolgens van zijn militaire rang en bevoegdheden en stuurt hem in ballingschap.

Hij is de man, die daarop de stoute schoenen aantrekt en naar Nauplion gaat, waar hij zich wendt tot de wetgevende commissie van de nationale regering. Die erkent waar hij voor staat en herstelt hem in zijn rang met al zijn titels en bevoegdheden. Het leger roept hem daarop uit tot opperbevelhebber (stratopedarches) met absolute bevoegdheden.

Gevolg is uiteindelijk, dat de huidige regio Agrafa wordt opgesplitst in twee regio's. De ene wordt bestuurd door Karaiskakis en de andere door zijn concurrent, 'ezel' Giannikis Ragos, Mavrokordatos' beschermeling.

De sympathieke bron [Ελληνική Επανάσταση 1821, ΚΔ'](#) stelt, dat Karaiskakis in feite wel enige tijd een lijn had opengehouden met Vryonis, de Albanese moslimcommandant, toen de Grieken nog hoopten een Grieks-Albanese alliantie tegen de Ottomanen op touw te kunnen zetten.

Het enige dat Karaiskakis kan worden verweten, is dat hij niet echt blij gaf van nationale loyaliteit zoals die West-Europeanen en politici als Mavrokordatos van hem verwachtten. Hoe kan het ook anders: hij maakt in die periode immers deel uit van een draaideur met roverbendes en ongeregelde rovers. Want Karaiskakis maande de Ottomanen in juli 1821; maar als hij kort daarna de aanvoerdersband verwerft, laat hij het Ottomaanse gezag voor wat het is en steekt een jaar lang geen vinger tegen hen uit. Het proces dat tegen hem wordt aangespannen wegens verraad is duidelijk vooropgezet. Het draait er alleen maar om, dat Mavrokordatos kan doordrukken dat Karaiskakis' rivaal Ioannis Ragos de aanvoerdersband over Agrafa verkrijgt.

Was Karaiskakis een verrader? Niet in zijn hoofd: hij leefde in een ander paradigma. De bron hierboven citeert **Julius Millingen** (1800-1878), een Engelse arts, archeoloog en schrijver, die in 1824 werd benoemd tot chirurgijn in het Griekse leger. Hij ontmoet Karaiskakis in 1823:

Op 8 december vertrok ik uit Argostolion naar Mesolonghi, vergezeld van Karaiskakis, die [...] zijn ongeduld om wraak te nemen niet langer kon bedwingen; hij was laaiend. Want hij had juist vernomen dat zijn rivaal Ragos zijn nieuwe ambt had aangewend om talrijke aanhangers van Karaiskakis in de provincie Agrafa te vervolgen. Karaiskakis uitte de bitterste verwijten aan de Griekse regering, die zijn tegenstander had gemachtigd om hem een provincie te ontnemen, die hij als zijn legitieme verovering beschouwde; want hij had namelijk de Turken verdreven die het hadden bezet, al lang voordat er überhaupt een Griekse regering bestond, met geen andere hulp dan de moed van zijn eigen volgelingen. [...]

Eerder, bij onze aankomst in St. Euphemia op Kefalonia, werden we vriendelijk ontvangen door de heer Karaiskakis. Hij had er plezier in ons te vertellen hoe hij de verschillende items aan rijke buit had verworven, die hij toen droeg. Zo werd zijn diamanten ring getaxeerd op meer dan 1500 Spaanse dollars; zijn sjaal en pelsmantel waren van een Turkse aga (landheer) geweest, die hij had gedood toen hij terugkeerde naar Larissa met de opbrengst van de landbelasting geheven op niet-moslims (in het Ottomaanse Rijk Haraç genaamd) en andere belastingen, die hij had geïnd in de districten Levadia, Agrafa en Karpenision.

In plaats van zijn komaf te verbergen, pochte hij met de titel bastaard en de bijnaam zoon van een non en claimde hij superieure daden als kleft. Met humor op humor beschreef hij op de meest belachelijke manier de intriges en avonturen van zijn moeder en vermeende vader [...].

Hij had niet een echt idee van de betekenis van vrijheid; hij verwarde die met anarchie. Hij maakte het idee belachelijk dat de Grieken een reguliere regering wilden vestigen en sprak er stevast in de meest schunnige bewoordingen over.

Hij is geen verrader. Hij is ook geen trouwe voetsoldaat. Hij is een charismatische krijgsheer. Wie ziet niet in, waarom hij het door hem veroverde gebied, of de door hem geïnde belastingen, zou moeten afstaan aan een centrale regering die wordt geleid door een huurmoordenaar met vier ogen - van wie hij vervolgens tegen Notis Botsaris zei:

“Wie heeft hem in de regering gebracht? Ik en de anderen, we herkennen hem niet meer! Heeft hij tien dwazen verzameld die voor hem tekenden uit eigen belang? Hier is wie tekende: Jij allereerst, die wil dat alles met een schalmey [= gemakkelijk] gebeurt: Skaltsas, die niets meer is dan een holle bel die dingdong gaat; Makaris, een lange nek die alleen met zijn hoofd weet te schudden; Mitsos Kontogianis, die hoer, 80.000 keer zouden hem niet nog bevredigen als hij een vrouw was; de yoghurtverkoper Giorgos Tsiongas [hij was een Sarakatsanis, herder van oudsher], die pruilt op zijn pijp en niet weet hoe laat het is; en mijn broer Stornaris, de leugenaar. Mijn jonkheer had zich voor die campagne niet aangemeld.

Dat betekent niet dat hij gelijk had. Niemand heeft de krijgsheer uiteindelijk tot lid van het bevoegde gezag gemaakt.

Of neem zijn meest beruchte stortvloed van scheldwoorden, die onlangs in liederen werd gevierd: zie Όταν ο Καραϊσκάκης πολεμούσε την τρόικα (Δημήτρης Δημητρόπουλος). Zoals zoveel andere anecdotes, komt ook dit uit de memoires van Nikolaos Kasomoulis:

Kom hier, stomme Turk, kom hier, Jood gestuurd door zigeuners. Kom luisteren naar je kippen zonder kop, fuck je geloofsbelijdenis en je Mohammed! Wat dacht je, sukkels, er is een oorlog aan de gang, en je begon die zonder vooraf na te denken? Schaam je je niet om een wapenstilstand te vragen met je grote verdomde sultan Mahmud - fuck hem en je Vizier en die jood Silihtar Boda, de hoer!

Een prachtige uitdrukking van Grieks verzet tegen de vijand? Misschien, als je opvattingen over religieuze en etnische tolerantie in 1823 zijn blijven steken. Misschien, als je de Griekse joden graag als vijand behandelt - en van wat ik heb begrepen, was Silihtar Boda een Albanese moslim: de 'jood' is toegevoegd als scheldwoord. Zijn uitbarsting is dan ook populair geworden onder Griekse antisemieten.

Hilarisch? Ik schaam me om het toe te geven, maar ik moest er om lachen toen ik het voor het eerst las. En inderdaad, dat deden zijn tijdgenoten:

- *En hij uitte talloze obsceniteiten tegen alle Turken en hun religie. We moesten er allemaal om lachen dat hij boos in bed lag te pruilen.*

Het is hatelijk, het is racistisch - en het is een farce. Het is Karaïskakis die vuilbekt terwijl hij in bed ligt. Het is een performance.

En de context van de uitbarsting is eigenlijk helemaal geen vorm van patriottische opstandigheid. Het is Karaïskakis, vanwege de bezwaren van Nikolaos Stornaris ("de leugenaar", zoals hij hem noemde), die zolang een wapenstilstand wil met de Ottomanen, totdat hij zich weer gezonder voelt.

- *"Een viering van verraad!", reageren degenen die de verheffing van de obsceniteiten in nationalistische liederen kwalijk nemen (zie de bespreking hierboven).*

Nogmaals, nee: hij is engel en duivel tegelijk, met veel pragmatisme.

- *Stornaris: Maar als een dergelijke behoefte ons dwingt een wapenstilstand te zoeken, wat zijn dan onze eisen aan de Turken? Ik denk dat we, nu we hun zwakte hebben gevonden, zo'n wapenstilstand moeten sluiten dat we, indien nodig, bij de geringste overtreding tegen hen kunnen optreden.
We moeten dus de voorwaarde stellen: als een van de onderdelen uit onze wapenstilstand wordt geschonden, vervalt daarmee de wapenstilstand.*
- *Karaïskakis: Oh, broeder Stornaris, je doet alsof Rusland onderhandelt met de Ottomanen! Ik zal voor nu een wapenstilstand sluiten; als ik het morgen niet leuk vind, maak ik er weer een einde aan, en jij ook, en wij allemaal!*

Veel opschepperij met een (te) grote mond, die Karaïskakis gebruikt om het feit te verdoezelen dat hij momenteel zelf te zwak is om oorlog te voeren? De strofe "Als ik leef, zal ik ze neuken" is achteraf aan deze tirade gehecht, maar deze ontbreekt in de originele bron, althans staat niet op die plek. Karaïskakis zijn verzet lijkt te oprecht om daarin te passen. En zo voert hij dan de onderhandelingen voor een wapenstilstand:

- *Karaïskakis: Ik zal opstaan en het vlees van je afbijten, jij uitschot, en mezelf terugkrijgen, omdat ik zo het kamp binnenloop, uitgaande van mijn vriendschap, zonder toestemming van wie dan ook, ongelovige, jij en je meesters!*
- *Kara Tayir: Oh, Karaïskakis, dat is genoeg! Je hebt bij mij en Turkije gezworen; vertel me nu wat je van plan bent te doen, en stop met dat grote gepraat.*

- *Karaiskakis: Prima, sluit dan een wapenstilstand met deze lullen hier; Ik ben ziek, en ik kan niet naar je onzin luisteren.*

Kara Tayir is er om over een wapenstilstand te onderhandelen, en hij weet wel beter dan de grote mond van Karaiskakis serieus te nemen. Hij weet ook dat het een houding, een act van hem is.

En na twee onderhandelingsronden tussen Stornaris en Kara Tayir, komt Karaiskakis weer op gang:

- *Zie de Grieken! Ze schijten op je, nu en voor altijd!*

Een moedige uitdrukking voor Grieken en om trots op te zijn, zolang je de zin ervoor niet citeert:

- *Jij klootzak! De boeren (niet moslim-onderdanen) die je gevangen nam waren van jouw soort, Turken en Joden, want dat is waar het hier om draait!*

Als je een Griekse boer bent, en gevangengenomen door de Ottomanen, dan ben je voor de trotse krijgsheer Karaiskakis niet beter dan een Turk (of een Jood): je bent geen trotse onbuigzame krijgsheer zoals hij. Trotse bergmannen als Karaiskakis deden de boeren van de laaglanden af als zachtvaardig. Eigenlijk deden ze hen af als puist, flikkertjes.

Karaiskakis was trots genoeg dat Nikolaos Stornaris hem in april 1824, toen elke krijgsheer tegen hem was in de aanloop naar zijn proces wegens verraad, vroeg om troepen te sturen om hem te helpen de stad Trikala aan te vallen. Een blijk van goede trouw. Karaiskakis' reactie was:

- *De dapperste broer, kapitein Nikolaos. Ik zie wat je me hebt geschreven. Mijn jongeheer heeft zowel bekertrommels als trompetten. Ik gebruik welke van de twee ik wil.*

De bekertrommel, de *tabla* of *dumbelek*, was het instrument van marcherende Turken. De trompet, binnengebracht door westerlingen, was het instrument van marcherende Grieken. Dat is Karaiskakis, die nog steeds flirt met de kant van de Ottomanen. En dat is natuurlijk ook de grote mond van Karaiskakis.

- *Stornaris: "Aangezien je zowel bekertrommels als trompetten hebt, wacht even, want onze haan gaat op je jagen, met bekertrommels en met trompetten." (Dat is een persoonlijke aanval: "Ik weet wat je bent, maar wat ben ik?")*

Karaiskakis was een engel voor sommige van zijn tijdgenoten en een duivel voor anderen; zijn tijdgenoten veranderden vaak genoeg van gedachten, en ze schakelden graag snel over op "engel", wanneer ze zijn militaire vaardigheid hard nodig hadden.

Het was zijn militaire vaardigheid die hen motiveerde, niet zijn grote mond of zijn wisselvallige, of, liever gezegd, flexibele loyaliteit. Er is duidelijk een legende rond Karaiskakis gegroeid. Want niet elke gebeurtenis die aan hem wordt toegeschreven, is noodzakelijkerwijs waar. De legende groeide door zijn grote mond en zijn charisma als strijder. Maar die zou geen wortel hebben geschoten als hij niet ook de opperbevelhebber van de legers van Rumelië was geworden, en overwinnaar van de Slag bij Arachova.

Karaiskakis is voor de meeste moderne Grieken een echte held, die met zijn reeks overwinningen de bevrijding van heel het oostelijk deel van centraal Griekenland op zijn naam heeft geschreven. Held zowel vanwege zijn militaire vaardigheden als zijn mond. Voor hen is zijn mond onbenullige maar pittige en aansprekende oprechtheid, hij stelt zich tweemaal tegen de heerschappij van sluwe politici, en spreekt de waarheid tegen de macht.

Dat is de reden waarom de liedzetting van zijn vloeken werd omgezet in een anti-Duits volkslied tijdens de jongste Griekse financiële crisis.

Hij is voor wat meer revisionistisch ingestelde Grieken minder een held. Maar Karaiskakis' constante beroep op de autoriteit van zijn jongeheer heeft ook veel weg van een verkrachtingscultuur.

Verdere gebeurtenissen

Na een ongekend lange reeks overwinningen op het Ottomaanse leger is Karaiskakis minder voorzichtig geworden in zijn gevechten. En niet alleen daarin.

Zo stuurt hij op 20 april 1827 de volgende brief aan zijn tegenstander, Mehmet Reshit Pasha, die op dat moment in Athene verblijft.

Γεώργιος Καραϊσκάκης Αρχιστράτηγος Ρούμελης¹ Κερατσίνι, 20 Ἀπριλίου 1827 Πρὸς τὸν Μεχμέτ Ρεσίτ Πασά, Κιουταχή² εἰς Ἀθήνας ~ Γαμῶ τὴν πίστιν σας καὶ τὸν Μωχαμέτ³ σας. Τί θαρρύνετε ὅτι υερατάδες... Δὲν ἐντρέπεσθε νά ζητεῖτε ἀπὸ ἡμᾶς εὐθυήμην, μέ ἕναν κοντζιά εὐατοβουλτάν Μαχμούτην;⁴ Νά τὸν κέσω καὶ αὐτόν, καὶ τὸν Βεζύρη⁵ σας, καὶ τὸν Ἑβραῖον⁶ Σιλιχτάρ Μπόδα τὴν ποντάνα. Ἄμα ζήσω, θά τοὺς χαμήσω, ἄμα πεθάνω, θά μοῦ κλάσουν τὸν ποῦτζον. — Ὁ Στρατηγός Γεώργιος Καραϊσκάκης 20 Ἀπριλίου 1827 <i>Ο Γεώργιος Καραϊσκάκης</i> Πρὸς τὸν Μεχμέτ Ρεσίτ Πασά, Κιουταχή, εἰς Ἀθήνας ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΗΠΕΙΡΟΥ	Georgios Karaiskakis General of Rumeli Keratsini, 20 April 1827 To Reşid Mehmed Pasha, Kütahı In Athens Fuck your faith and your Muhammad. What do you think you're doing cuckolds... Don't you have no shame asking us to negotiate with a kodja shit- sultan Mehmedite? Let me shit on him, and your Vizier, and that Jew Silihtar Boda, that bitch. If I live, I will fuck them, if I die, they will fart my dick* The General Georgios Karaiskakis 20 April 1827 Georgios Karaiskakis *Profane slang for "bring it on, can't touch me"

De inhoud van de brief is niet minder dan een scheldkanonnade. Maar hij kan ook zo worden gelezen, alsof Karaiskakis hierin zijn einde lijkt te voelen aankomen. Hij eindigt namelijk met:

Als ik leef, zal ik ze [in de kont] neuken.

Als ik dood ga, kunnen ze me de kont kussen.

*Karaiskakis
 landt te
 Phaleron,
 20 april
 1827
 door
 Konstanti-
 nos
 Volanakis.*

Een vergelijkbare tekst vinden we terug bij de schrijver Mazarakis-Ainian, die Karaiskakis' eigen vermoeden vastlegde toen hij stierf.

20 september 1982: Uitgifte ter gelegenheid van de 200ste geboortedag van Georgios Karaiskakis - volgens de Griekse Post (H 1607-1608).

Twee dagen voor de veldslag, op 23 april 1827, loopt Georgios Karaiskakis, de generaal van Centraal-Griekenland, een dodelijke schotwond op in zijn maagstreek tijdens een kortstondige schermutseling met een groep Ottomanen. Hij bezwijkt een dag later. Zijn plotselinge dood ondermijnt het Griekse moreel zwaar en de Ot-

tomanen voelen zich er sterker door.

In een poging om de belegering van de Akropolis door de Ottomanen te doorbreken, besluiten de Britse admiraal Lord Thomas Cochrane, de 10^e burggraaf van Dundonald en generaal Richard Church, welke laatste het oppercommando over de Grieken voert, een aanval uit te voeren op het Turkse kamp dat onder bevel staat van Mehmet Reshit Pasha.

Maar de Grieken hebben zich op dat moment overgegeven aan anarchie en er heerst geen enkele discipline meer. De Griekse legergroep is vervallen tot een losse bende partizanen. Een efficiënt leger valt daar niet meer uit te vormen. Dat blijkt ook als ze niet meer in staat zijn om een aanval op het Ottomaanse kamp, een reguliere operatie, uit te voeren.

De strijd begint. 3.000 manschappen kregen de opdracht om over de vlakte tegen de Ottomanen op te trekken. Het plan is om 7.000 mannen extra te sturen die in Piraeus zijn om dan de Ottomanen in de beide flanken aan te vallen. Karaiskakis had de dag voor zijn overlijden nog voorgesteld om in plaats van een directe aanval eerst de aanvoerlijnen van de Ottomanen in Oost-Griekenland af te snijden, maar zijn voorstel werd niet aanvaard.

Als de Grieken vanuit Phaleron oprukken, stuurt Reshit de cavalerie vooruit om de Grieken aan te vallen. Hij verwacht dat de hoofdaanval van Piraeus komt.

Maar de troepen van Piraeus komen niet aan, waarop de rest van de Grieken wordt aangevallen door de Ottomaanse cavalerie. Het Griekse leger wordt compleet in de pan gehakt en de troepen raken verstrooid. Alle Soulioten en Kretenzers sneuvelen, samen met 22 Filhellenen, 270 reguliere soldaten en honderden ongeregelde soldaten. Ook de Griekse commandanten Ioannis Notaras, Lampros Veikos, Georgios Drakos, Georgios Tzavelas en Tousias Botsaris laten het leven bij een heftige cavalerie-aanval van de Ottomanen.

De belegerde Griekse opstandelingen op de Akropolis zien zich uiteindelijk dan ook gedwongen om de Acropolis alsnog over te geven. Ze worden door het Franse leger naar de kust geëscorteerd. Deze nederlaag bezorgde het Griekse moreel een enorme klap.

In totaal verliezen de Grieken zo'n 1.500 tot 2.000 man. Dat is een gigantische tegenslag. De slag bij Phaleron wordt gezien als de grootste Griekse nederlaag in de Onafhankelijkheidsoorlog. Het bittere gevolg was, dat niet alleen de Acropolis moest worden prijsgegeven aan de Ottomanen, maar ook dat heel oostelijke centraal Griekenland weer onder hun juk kwam en het Griekse opstandelingenleger daarna uiteenviel.

De enige plaatsen op het vasteland van Griekenland die na de slag nog standhouden zijn het schiereiland Mani op de zuidelijke Peloponnesos en Nauplion, de toenmalige zetel van de regering.

Torenhuizen in Vathia, Mani

Nauplion

Mazarakis-Ainian vermeldt als laatste woorden van Karaïskakis:

*“Ik weet wie verantwoordelijk is, en als ik niet meer voortleef, zullen we worden gewroken.
En als ik dood ga, kan ook hij me de kont kussen. Wat heeft het hem opgeleverd?”*

Karaïskakis wordt op zijn eigen verzoek begraven in de binnenhof van de kerk van de heilige Dimitrios te Coulori op het eiland Salamis, niet ver van Athene, aan de Saronische Golf.

Deze kerk werd in 1806 gebouwd. Bijzonder is wel, dat de versiering op de icoon van de patroonheilige van de kerk is gemaakt van het zilver dat van Karaïskakis eigen wapens en zijn wapengordel werd afgehaald.

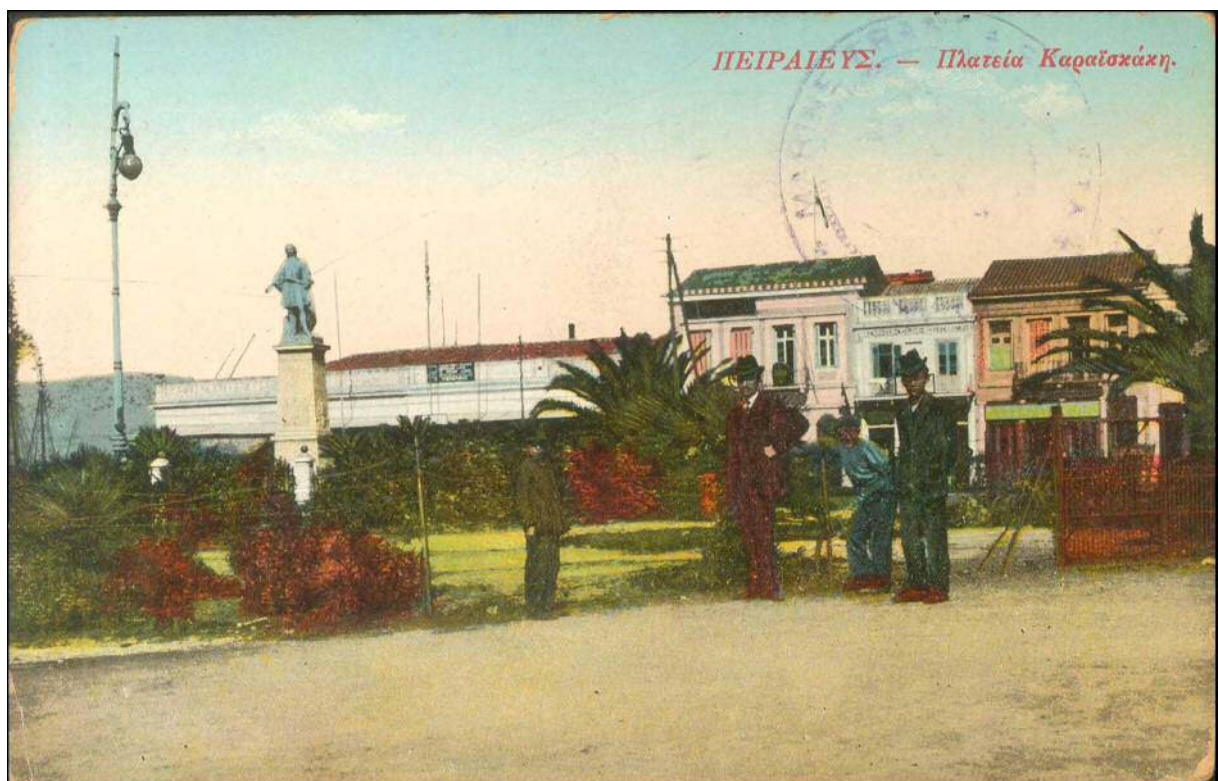
Er werd na zijn overlijden een periode van nationale rouw afgekondigd. Maar er ontstond nogal wat controverse over de dood van Karaïskakis. Na de Slag bij Phaleron ging het gerucht, dat Karaïskakis zou zijn gedood door eigen vuur, mogelijk op instigatie van Mavrokordatos. Dat verspreidde zich als een lopend vuurtje.

Maar het merendeel van de schrijvers uit die tijd gelooft dat hij wel degelijk tijdens zijn schermutselingen met de Ottomaanse troepen van Turkse zijde is neergeschoten.

Ik heb zelf bij het nalopen van het vele bronnenmateriaal heel wat rudimentaire romantiek alsook patriottisme onder ogen gekregen om gemengde gevoelens over te houden over hoe Karaiskakis nu eigenlijk moet worden gezien. Ik ben in elk geval de Britse archeoloog en arts Julius Milligan, die ik hiervoor heb geciteerd, dankbaar dat hij zo'n mooi genuanceerd beeld van de man/schavuit/engel/duivel heeft neergezet.

Karaiskakis een heilig boontje noemen doet hem zeker geen recht. Hijzelf zou je dat dat absoluut kwalijk hebben genomen en je direct terecht hebben gewezen met een van zijn schuine uitspraken. Hem zien als de stoere rebel, die de popularisering van zijn scheldwoorden en vuilbekkerij zelfs in liederen uit die tijd heeft bereikt, is kritiekloos en ook niet op zijn plaats. Hem een racistische verrader noemen, is hem bezien en veroordelen vanuit het hedendaagse 'woke' gezichtspunt en gaat veel te ver. Daarmee zou je hem in een kader plaatsen dat hijzelf en zijn troepen zeker niet begrepen zouden hebben, en dat past ook van geen kant. Overigens blijkt dat Mavrokordatos achteraf nog altijd niet als een held wordt gezien, maar dat laat onverlet dat Karaiskakis zelf ook bepaald niet onbesproken was.

Piraeus, het Karaiskakis plein met het herdenkingsmonument van de helden uit de Onafhankelijkheidsoorlog.

Karaiskakis kun je misschien nog het beste omschrijven als iemand met een Januskop, in dit geval een combinatie van engel en duivel, met vooral veel duivelse streken. Hij was geestig en een schurk, hij was dapper en grof gebekt, hij was een bandiet, rover en wispelturig, heethoofd, soldaat en krijgshoofd.

Dat wist hij zelf allemaal heel goed.

Dus: waardeer wat goed is aan hem, neem afstand van wat je niet bevalt omdat het je te slecht of volkomen verwerpelijk voorkomt en vooral: vel je eigen oordeel om te bepalen, wat is wat, zoals bij al het andere in het leven.

En neem het volgende ter harte, zoals het Tsakoniaanse³ spreekwoord luidt:

“οργήνιε του γέρου να νίνερε, του πφούντε σι να μη σι νίνερε”.

“Luister naar de raadgevingen van een oude man - niet naar zijn scheten”.

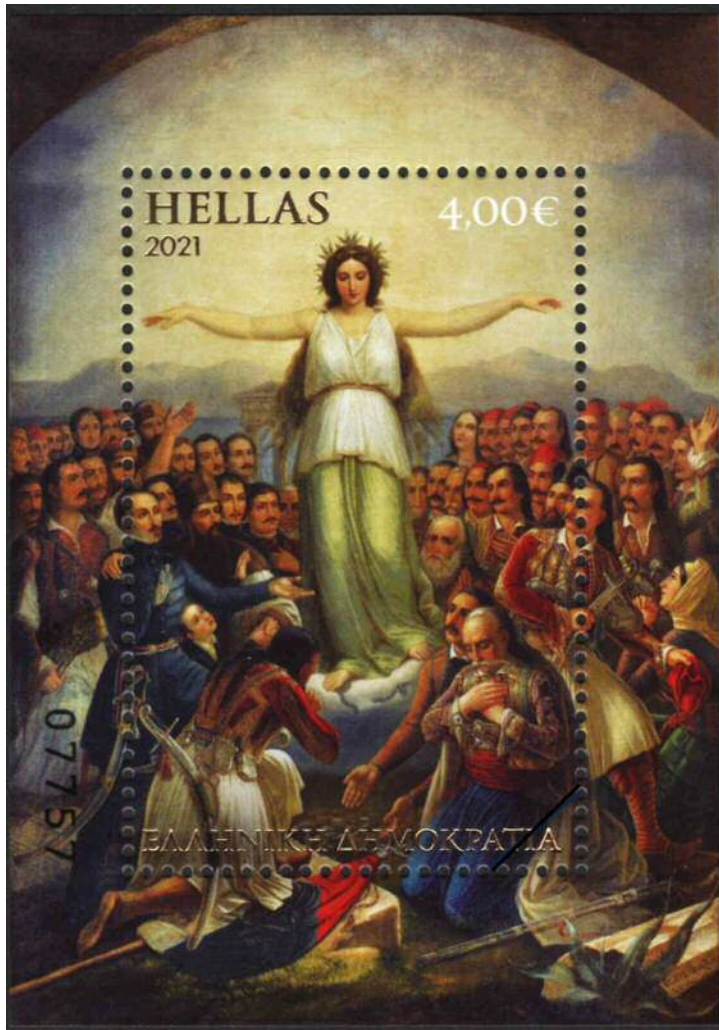
Karaiskakis werd in 1978 ook geëerd op een munt van 2 drachme.

Uitgifte van 16 december 2021: George Karaiskakis haast zich te paard naar de Acropolis" door Georgios Margaritis (het rechtse van de bovenste zegels) en "Twee strijders" (boven links), "Het legerkamp van Karaiskakis" (onder links) en "Strijdsceen" (onder rechts) door Theodoros Vryzakis. De zegels werden gedrukt in vellen van 25 stuks. Op-lage: elk 50.000.

³ Helleense taal die vroeger in Laconië en tegenwoordig nog in de regio Tsakonië aan de Golf van Argolis werd gesproken.

Ook het schilderij op het tegelijkertijd uitgegeven velletje "Griekenland was dankbaar", is van de hand van Theodoros Vryzakis. De oplage daarvan bedraagt 10.000 stuks.

De nasleep van de tragedie bij Phaleron was uiteindelijk, dat een verenigde vloot van de grote mogendheden, Rusland, Frankrijk en Groot-Brittannië in de Slag bij Navarino op 20 oktober 1827 de Egyptische en Ottomaanse vloot vernietigden.

Epiloog

Was Georgios Karaiskakis misschien behept met het syndroom van Gilles de la Tourette?

Als ik de scheldwoorden, de schunnige uitingen en herhaalde vuilspuiterij waarvan de pittigste onderdelen in diverse bronnen gretig worden geciteerd, laat bezinken, ontstaat er een beeld van Georgios Karaiskakis, dat bij hem wel eens sprake zou kunnen zijn geweest van het syndroom van Gilles de la Tourette – maar dan wel “avant la lettre”!

Immers, door de jaren heen is bij hem bijna doorlopend sprake van het uiten van willekeurige scheld- en schuttingswoorden, zogenaamde coprolalie. En het herhalen van woorden doet denken aan echolalie. Vocale tics die zeer wel passen in wat pas in de tweede helft van de 19^e eeuw als het syndroom van Gilles de la Tourette is vastgesteld, vernoemd naar de Franse neuroloog Gilles de la Tourette⁴.

Het gaat om een genetische, erfelijke en neurologische aanlegstoornis die gekenmerkt wordt door motorische en/of vocale tics. Dat gegeven sluit aan bij de wijze waarop zijn moeder door haar omgeving werd ‘gekaracteriseerd’ en het feit dat Georgios feitelijk een eenzaat is, die met zijn stuitende uitingen tal van mensen direct weet te beledigen en/of tegen zich in het harnas weet te jagen. Een andere relevante factor is, dat hij met name ook door de mensen uit zijn eigen directe omgeving als ‘vreemd’ wordt ervaren.

⁴ Gilles de la Tourette was een Franse neuroloog, die leefde van 1857 tot 1904. Deze man had zelf geen aangenaam karakter had en heeft daardoor nauwelijks vrienden gekend. Daarbij leed hij aan syfilis, een ziekte die in zijn gedrag geleidelijk steeds ernstiger afwijkingen opriep, totdat die hem tenslotte zelf in een psychiatrische inrichting deed belanden. Maar hij was wel de eerste medicus die de hierboven genoemde verschijnselen beschreef, en vaststelde dat het genetisch kan worden overgedragen. En naar wie dit complexe syndroom sindsdien is vernoemd.

Waar het Georgios Karaiskakis betreft is dit dus een aanname van een diagnose ‘avant la lettre’. Een, die in zijn tijd nog niet kan worden gesteld.

Ter afsluiting: een korte kennismaking met zijn zoon Spyridon.

Spyridon Karaiskakis: zoon van Georgios Karaiskakis.

Spyridon wordt in 1825 geboren te Kalamos op het eiland Ithaka.

In 1833 stuurt koning Otto zestig weeskinderen van strijders voor de Onafhankelijkheidsoorlog, waaronder Spyridon, naar München om daar te worden opgeleid.

Na zijn terugkeer en het alsnog doorlopen van de middelbare school in 1842 gaat hij over naar de Griekse Legeracademie. Hij klimt op tot legerofficier en dient in 1854 in de Krimoorlog. Hij huwt in 1860.

Onder George I wordt hij in 1864 benoemd tot Hoofd van de Nationale Garde van Athene. Bij de verkiezingen in 1865 wordt hij verkozen tot lid van het Griekse parlement voor de provincie Valtos, tot 1868.

Bij de verkiezingen van 1875 wordt hij opnieuw gekozen tot parlements lid, maar nu voor de provincie Evrytania, totdat hij in 1884 afstand doet van zijn zetel.

In deze periode dient hij ook als minister van militaire zaken, en wel in verschillende kabinetten, namelijk onder Alexandros Koumoundouros in 1875 en onder Charilaos Trikoupis in 1878, 1880 en 1882.

In 1884 wordt hij aangesteld als garnizoenscommandant van Corfu, in de rang van kolonel en in 1888 volgt zijn benoeming tot commandant van het Derde Legerhoofdkwartier te Arta. Uiteindelijk zwaait hij als luitenant-generaal af, op 13 november 1896. Hij overlijdt in 1899 en laat een zoon na, die naar zijn grootvader werd vernoemd: Georgios Karaiskakis.

Daarmee is de cirkel rond.